

Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2018/0085

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 19. desember 2017 fra Stiftelsen Balder på Stiftelsestilsynets vedtak av 29. november 2017.

Saken gjelder Stiftelsestilsynets vedtak om å nekte registrering i Stiftelsesregisteret av styrevedtak 13. oktober 2017 om å nedsette grunnkapitalen i stiftelsen til et beløp svarende til stiftelsens grunnkapital ved opprettelsen, som var kroner 700 000. Stiftelsestilsynet har begrunnet vedtaket med at stiftelsens vedtekter § 2 fastsetter at grunnkapitalen ikke kan utdeles. Etter Stiftelsestilsynets vurdering skiller ikke vedtektsbestemmelsen mellom opprinnelig og senere tilført grunnkapital. Stiftelsens styre kan dermed ikke nedsette grunnkapitalen, heller ikke den del av grunnkapitalen som er tilført etter stiftelsens opprettelse.

Spørsmålet i klagesaken er om stiftelsens vedtekter eller annen bestemmelse er til hinder for at stiftelsens styre kan nedsette grunnkapitalen til det beløpet som utgjorde grunnkapitalen ved opprettelsen, jf. stiftelsesloven § 17 første ledd andre punktum.

1. Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i medhold av stiftelsesloven, dekningsloven, arveloven og samvirkeloven, med mindre noe annet følger av særskilt lovbestemmelse.

Stiftelsesklagenemnda har full prøvelsesadgang, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Klagen er rettidig fremsatt og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Ved Stiftelsesklagenemndas behandling og avgjørelse av klagen deltok leder Hanne Ombudstvedt og medlemmene Caroline D. Ditlev-Simonsen og Henning Sollid.

2. Sakens bakgrunn i hovedtrekk

Stiftelsen Balder, org. nr. 974 489 112, ble opprettet den 14. oktober 1994 under navnet Stiftelsen Norsk Personal. Den opprinnelige grunnkapitalen var på kroner 700 000 og var en gave fra selskapet Norsk Personal Gruppen AS.

Stiftelsen har senere fått tilført ytterligere kapital og er etter gjeldende vedtekter registrert med en grunnkapital på kroner 6 000 000. Stiftelsens egenkapital per 31. desember 2017 var kroner 53 476 134.

Stiftelsens vedtekter § 2 lyder som følger:

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

«Stiftelsens formål er å yte bidrag til allmennyttig og humanitært arbeid med hovedvekt på arbeidet for en rettferdig økonomisk verdensorden, økonomisk og teknologisk utvikling i den tredje verden som grunnlag for sosialt, kulturelt og politisk fremskritt.

Bidrag til fremme av Stiftelsens formål utdeles fra avkastning av Stiftelsens midler. Grunnkapitalen kan ikke utdeles.»

Stiftelsen Balder besluttet i styremøte den 13. oktober 2017 at grunnkapitalen til stiftelsen skulle nedsettes fra kroner 6 000 000 til kroner 700 000, som var den opprinnelige grunnkapitalen ved etableringen av stiftelsen. Det følger av styrevedtaket at nedsettelsesbeløpet skal overføres til Gavefondet (annen egenkapital).

Stiftelsestilsynet fattet 29. november 2017 vedtak om å nekte å registrere styrets beslutning om kapitalnedsettelse i Stiftelsesregisteret.

Vedtaket ble påklaget av Stiftelsen Balder 19. desember 2017.

Stiftelsestilsynet vurderte klagen, men fant ikke grunn til å omgjøre vedtaket. Saken ble sendt fra Stiftelsestilsynet til Stiftelsesklagenemnda i brev av 8. februar 2018.

Den 19. februar 2018 kom klager med en tilleggsuttalelse knyttet til Stiftelsestilsynets begrunnelse for avslaget.

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse bygger på de saksdokumenter som nemnda har mottatt innen behandlingen av klagen.

3. Rettslig grunnlag for vedtaket

Vedtaket er hjemlet i stiftelsesloven § 17.

Stiftelsesloven § 17 første ledd lyder som følger:

«Beslutning om å nedsette grunnkapitalen treffes av styret. Styret kan ikke treffe slik beslutning dersom det følger av vedtektene eller på annen måte er bestemt eller klart forutsatt av oppretteren at den opprinnelige grunnkapitalen ikke skal kunne brukes til utdelinger.»

4. Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 29. november 2017 lyder:

«Styrets vedtak av 13. oktober 2017 om nedsetting av grunnkapitalen i STIFTELSEN BALDER, org.nr. 974 489 112, blir nektet registrert i Stiftelsesregisteret.»

I vedtaket viser Stiftelsestilsynet til at det følger av § 2 i vedtektene at *«grunnkapitalen kan ikke utdeles»*. Om vedtektsbestemmelsens betydning uttaler tilsynet at:

«Den opprinnelige grunnkapitalen kan derfor ikke brukes til utdeling. Det følger derfor av vedtektene og er klart forutsatt av oppretteren at den opprinnelige grunnkapitalen

ikke skal kunne brukes til utdelinger. Styret kan derfor ikke beslutte kapitalnedsettelse etter § 17, uavhengig av om forhøyelsen av grunnkapitalen har skjedd etter opprettelsen av stiftelsen.

En eventuell kapitalnedsettelse må skje gjennom omdanning av vedtektene etter stiftelsesloven kapittel 6, og endringene må begrunnes i vilkårene i § 46 første ledd.»

5. Klagers anførsler

Klager ber om at Stiftelsestilsynets vedtak oppheves og at nedsettelsen av grunnkapitalen fra kroner 6 000 000 til kroner 700 000 godkjennes. Det anføres at registreringsnektelsen er i strid med stiftelseslovens § 17 om nedsettelse av grunnkapital i stiftelser.

Klagers anførsler kan oppsummeres slik:

- Vedtektene § 2 knytter seg kun til den opprinnelige grunnkapitalen på kroner 700 000 gitt av oppretter.
- Styret har besluttet å øke grunnkapitalen fra kroner 700 000 til kroner 6 000 000, og det må derfor også ligge innenfor styrets kompetanse å nedsette grunnkapitalen.
- Det er oppretterens vilje som skal beskyttes av stiftelsesloven § 17 og ikke styrets senere beslutninger om hvordan midler fra andre enn oppretteren skal bokføres. Det vises til uttalelse i Ot.prp.nr.15 (2000-2001) til støtte for dette synspunktet.
- Det må tas hensyn til at grunnkapitalen ble forhøyet til kroner 6 000 000 før forbudet i gjeldende stiftelseslov § 17 første ledd annet punktum trådte i kraft.

6. Stiftelsestilsynets merknader til klagen

Stiftelsestilsynet har i sin innstilling av 8. februar 2018 vurdert saken på nytt, jf. forvaltningsloven § 33, men mener at klagen ikke inneholder opplysninger som endrer konklusjonen i vedtaket.

Stiftelsestilsynet mener det er kunstig av klager å skille mellom grunnkapital som ikke kan benyttes til utdeling, og grunnkapital som kan utdeles ved å overføres til fri egenkapital når det fremgår av ordlyden i § 2 i vedtektene at grunnkapital ikke kan benyttes til utdeling.

Videre kommenterer Stiftelsestilsynet at styret i Stiftelsen Balder selv har valgt å tilføre kroner 5 300 000 til grunnkapitalen istedenfor å bokføre midlene under annen egenkapital. Dette må etter Stiftelsestilsynets oppfatning få den konsekvens at midlene ikke kan utdeles. En senere nedsettelse av samme beløp for overføring til annen egenkapital vil innebære en omgåelse av vedtektsbestemmelsen om at grunnkapitalen ikke kan utdeles, og rammes av forbudet mot kapitalnedsettelse etter stiftelsesloven § 17 første ledd andre punktum. Etter lovens system bør en slik omklassifisering fra urørlig til fri egenkapital bare skje etter forutgående omdanning i medhold av stiftelsesloven kapittel 6.

7. Klagers merknader

Klager har i sin tilleggsuttalelse gjort gjeldende at Stiftelsestilsynet har valgt å se bort fra at stiftelsesloven § 17 fastslår at det er den opprinnelige grunnkapitalen som skal være bundet.

Giver av de senere gavene har ikke bestemt at disse skal være en del av grunnkapitalen. Disponering av opptjening og gaver til grunnkapital var noe som styret fritt kunne bestemme over. Det er styret som har besluttet hvor stor grunnkapitalen skal være.

Det er også av betydning at styrets disponering av inntjening og gaver til grunnkapital ble foretatt før begrensningen i § 17 ble innført. Ved å nekte nedsettelsen foretar Stiftelsestilsynet en tilbakevirkning av loven som er i strid med Grunnloven § 97. Det blir derfor også misvisende når Stiftelsestilsynet skriver at styret må ta konsekvensene av sitt valg.

Kapitalforhøyelse og kapitalnedsettelse skal ha samme anvendelsesområde. Dette vil si at når styret kan beslutte å forhøye grunnkapitalen, må de også kunne beslutte kapitalnedsettelse.

8. Stiftelsesklagenemndas vurdering

Vedtaket som er påklaget, er fattet med hjemmel i stiftelsesloven § 17 første ledd. Etter lovbestemmelsen ligger kompetansen til å beslutte nedsettelse av stiftelsens grunnkapital under stiftelsens styre. Stiftelsestilsynet verken kan eller skal prøve hensiktsmessigheten av styrets beslutning før endringen registreres i Stiftelsesregisteret.

Lovbestemmelsens første ledd andre punktum begrenser styrets myndighet til å beslutte nedsettelse av grunnkapitalen. Det følger av denne begrensningen at styret ikke kan beslutte nedsettelse av grunnkapitalen «dersom det følger av vedtektene eller på annen måte er bestemt eller klart forutsatt av oppretteren at den opprinnelige grunnkapitalen ikke skal kunne brukes til utdelinger».

Spørsmålet er om utdelingsforbudet i stiftelsens vedtekter § 2 skal forstås slik at forbudet bare gjelder den opprinnelige grunnkapitalen på kroner 700 000, eller om forbudet gjelder det som til enhver tid er klassifisert i regnskapet som grunnkapital. Klager har anført at vedtektene § 2 ikke setter begrensning for styrets kompetanse til å beslutte nedsettelse av senere tilførte beløp til grunnkapitalen på til sammen kroner 5 300 000.

Stiftelsesklagenemnda viser til at vedtektene § 2 etter sin ordlyd ikke skiller mellom opprinnelig eller senere tilført grunnkapital, men fastsetter et utdelingsforbud for det som til enhver tid beløpsmessig er bokført som grunnkapital. Nemnda legger til grunn at vedtektene § 2 ikke har vært endret siden opprettelsen av stiftelsen. Nemnda mener at ordlyden i vedtektene § 2 må tolkes ut fra dens formål sett i sammenheng med hensynet bak begrensningen i styrets kompetanse som følger av stiftelsesloven § 17 første ledd andre punktum. Stiftelsesklagenemnda viser til følgende uttalelse i Ot.prp.nr.15 (2000-2001) s. 96:

«Bestemmelsen i første ledd annet punktum er ikke med i utvalgets lovforslag. Departementet foreslår her en bestemmelse om at styret bare kan nedsette grunnkapitalen hvis oppretteren ikke har bestemt at den skal være urørlig. Det kan ofte forekomme at oppretteren har fastsatt at grunnkapitalen ikke skal kunne angripes, selv om dette antakelig er mest aktuelt i alminnelige stiftelser. I slike tilfeller bør oppretterens vilje respekteres, i hvert fall er det etter departementets syn å gå for langt om styret skal ha en alminnelig adgang til å sette til side oppretterens beslutning og bestemme at deler av grunnkapitalen ikke lenger skal være bundet slik at verdiene kan brukes til utdelinger.»

Stiftelsesklagenemnda finner ikke holdepunkter for at oppretteren med bestemmelsen i vedtektene § 2 hadde som intensjon at grunnkapital utover den opprinnelige grunnkapitalen på kroner 700 000 skulle være urørlig eller en intensjon om å begrense styrets kompetanse utover den begrensning ble lagt ved opprettelsen. Tolkningen av vedtektene § 2 må etter Stiftelsesklagenemndas syn dermed harmoniseres med stiftelsesloven § 17 og formålet med utdelingsforbudet. Lovforarbeidene sier klart at formålet med begrensningen i § 17 første ledd andre punktum er å verne om oppretterens beslutning slik at oppretterens vilje respekteres. Nemnda mener at lovforarbeidene støtter en tolkning av denne stiftelsens vedtekter § 2, som åpner for at styret har kompetanse til å beslutte nedsettelse av grunnkapitalen som ikke griper inn i oppretterviljen om at kroner 700 000 skal være urørlig. Stiftelsestilsynets vedtak om nektelse av å registrere styrevedtaket om nedsettelse av grunnkapitalen blir etter dette å oppheve. Kapitalnedsettelsen trer ikke i kraft før kreditorvarsel er gitt, jf. stiftelsesloven § 17 fjerde ledd.

Klagen tas etter dette til følge.

9. Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak av 29. november 2017 oppheves.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Stiftelsestilsynets vedtak er endret til gunst for klager. Etter forvaltningsloven § 36 kan klager kreve dekket vesentlige sakskostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket. Eventuelt krav om dekning av sakskostnader bes rettet til Stiftelsesklagenemnda.

Ålesund, 24. september 2018

Hanne Ombudstvedt
Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk